

Ministerie van Justitie

Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties

Directie Sanctie- en Preventiebeleid

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 39 11
Fax (070) 3 70 79 31
www.justitie.nl

Datum	6 februari 2008
Ons kenmerk	5526997/08/DSP
Uw kenmerk	2070807940
Bijlage(n)	1
Onderwerp	Antwoorden kamervragen over de vrijheid van meningsuiting van gevangenispersoneel

Bij beantwoording de
datum en ons kenmerk
vermelden. Wilt u slechts
één zaak in uw brief
behandelen.

In antwoord op uw brief van 10 januari 2008, deel ik u mede dat de vragen van de leden Van Velzen en De Wit (beiden SP) van uw Kamer aan de staatssecretaris van Justitie over de vrijheid van meningsuiting van gevangenispersoneel (ingezonden 9 januari 2008), door mij worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage bij deze brief. Deze antwoorden stuur ik mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Staatssecretaris van Justitie,

Antwoorden van de staatssecretaris van Justitie, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, op de vragen van het lid Van Velzen (SP) over de vrijheid van meningsuiting van gevangenispersoneel (ingezonden 9 januari 2008, nr. 2070807940).

Vraag 1

Is het waar dat in bepaalde Penitentiare Inrichtingen een 'Protocol mediacontacten' geldt waarin staat dat over alle mediacontacten vooraf overleg plaats vindt met de Algemeen Directeur, en dat medewerkers, wanneer zij door de media worden benaderd, altijd zonder enig commentaar door moeten verwijzen naar de Locatiedirecteur? In welke justitiële inrichtingen geldt dit Protocol?

Antwoord 1

Voor alle penitentiare inrichtingen geldt het Gedragsprotocol Integriteit, dat door een aantal directeuren voor hun inrichting in een aparte richtlijn is verwerkt. Daarin wordt, onder vooropstelling van de vrijheid van meningsuiting, aandacht besteed aan de beperkingen die daarvoor gelden. Deze beperkingen worden op wetsniveau geregeld in artikel 125a van de Ambtenarenwet. Dat bepaalt dat de ambtenaar zich dient te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens of van de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering en tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd (de zgn. "functioneringsnorm"). Verder bepaalt artikel 125a Ambtenarenwet dat de ambtenaar verplicht is tot geheimhouding van hetgeen hem in verband met zijn functie ter kennis is gekomen, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt. Wat betreft contacten met de media is deze norm ingevuld in Aanwijzing 12 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren¹. Ik verwijs naar wat de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft geantwoord op vragen van het toenmalige lid Vos (GroenLinks) over het grondwettelijk recht op vrijheid van meningsuiting voor ambtenaren².

De Ambtenarenwet en genoemde aanwijzingen houden geen verbod vooraf in op uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, maar kunnen - bij schending van de functioneringsnorm - leiden tot sancties achteraf.

Vraag 2

Waarom is voor deze medewerkers vooraf toestemming nodig om met de pers te spreken? Waarom mag de directeur bepalen, net als bij de mediacontacten van gedetineerden 1), welke berichten wel en welke niet naar buiten gaan?

Antwoord 2

¹ Staatscourant 1998, 104.

² Aangangsel Handelingen, nr. 1435, vergaderjaar 2003-2004

Om te voorkomen dat ambtenaren de in het antwoord op vraag 1 besproken normen schenden geldt binnen de rijksoverheid algemeen de gedragslijn dat ambtenaren die door de pers worden benaderd daarover hun leidinggevende inlichten en doorverwijzen naar hun afdeling voorlichting. Daarbij dient te worden bedacht dat de ministeriële verantwoordelijkheid voor uitingen van ambtenaren voluit geldt. Voorts wijs ik erop dat informatieverstrekking aan de pers een taak en deskundigheid van de voorlichtingsafdelingen is.

Vraag 3

Deelt u de mening dat met het beperken van de vrijheid van meningsuiting, zoals verankerd in artikel 7 van de Grondwet, zo terughoudend mogelijk om moet worden gegaan?

Antwoord 3

Ja. In deze vraag worden terecht de woorden 'zo terughoudend mogelijk' gebruikt. Zoals eerder aangegeven in de antwoorden op de vragen 1 en 2 is de vrijheid van meningsuiting van de ambtenaar niet absoluut.

Vraag 4

Waarom kan het spreken met de pers de goede vervulling van de functie van de DJI-medewerker in de weg staan, of zou het functioneren van de justitiële inrichting 'niet in redelijkheid zijn verzekerd', zoals geformuleerd in artikel 125a Ambtenarenwet? Hoe kunnen concreet de woorden van een medewerker het functioneren van de inrichting belemmeren?

Antwoord 4

De normen, behandeld in het antwoord op vraag 1, hebben hun wortels in het staatsrechtelijk verankerde beginsel van de ministeriële verantwoordelijkheid. Zij gelden, wat betreft het rijk, niet alleen voor justitiële inrichtingen, maar voor de gehele rijksdienst. Een uiting van een ambtenaar die nauw betrokken is bij een bepaald beleidsterrein zal eerder in strijd komen met deze normen dan een uiting van een ambtenaar die ver van dat beleidsterrein afstaat. Voor andere factoren die hierbij een rol spelen verwijs ik hierbij wederom naar de in het antwoord op vraag 1 genoemde antwoorden van de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties naar aanleiding van vragen van het toenmalige lid Vos (GroenLinks).

Vraag 5

Waarom zouden medewerkers van Penitentiare Inrichtingen niet hun mening in de pers mogen geven over bepaalde ontwikkelingen in het gevangeniswezen?

Antwoord 5

Voor de beantwoording van deze vraag verwijs ik naar hetgeen ik hierover heb opgemerkt in antwoord op vraag 1.

Vraag 6

Deelt u de mening dat de samenleving een goed beeld moet krijgen van wat er speelt in de gevangenis, en dat indien er al onjuistheden zouden worden verteld deze vervolgens weersproken kunnen worden?

Antwoord 6

Die mening deel ik; de in het antwoord op vraag 1 besproken normen staan hieraan niet in de weg. Bovendien zijn er verschillende manieren waarop de samenleving en het parlement worden geïnformeerd over de gang van zaken in gevangenissen en zich daarover een beeld kunnen vormen. Ik noem de rapporten van de Inspectie voor de Sanctietoepassing (ISt) en de jurisprudentie van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en de jaarlijkse open dagen die het gevangeniswezen organiseert.

Vraag 7

Bent u bereid het Protocol mediacontacten in te trekken of zo aan te passen dat er meer ruimte komt voor het personeel om zich te uiten in de media?

Antwoord 7

Ik zal de beantwoording van deze kamervragen verspreiden binnen de Dienst Justitiële Inrichtingen.

1) Aanhangsel Handelingen, nr. 878, vergaderjaar 2007-2008